

Євгенія Лещенко
магістрантка факультету соціально-педагогічних наук
та іноземної філології
Науковий керівник: Оксана Онипченко

МЕТОД «ЖИВОЇ КНИГИ» У КОНТЕКСТІ ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ/ ПРАЦІВНИКІВ ІЗ ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО ЛГБТ СПІЛЬНОТ

Авторка піднімає питання щодо застосування інноваційних технологій, зокрема метод «живої книги», у контексті практичних аспектів роботи соціальних педагогів/працівників із формування толерантності до ЛГБТ спільнот.

***Ключові слова:** метод «жива книга», толерантність, практична робота соціальних працівників, ЛГБТ спільноти.*

Метод у соціальній роботі виконує подвійну роль, оскільки, з одного боку він виступає як спосіб, шлях пізнання й застосування знань, що вироблені в науках про життєдіяльність людини і в соціальній практиці, а з іншого боку, як конкретна дія, що сприяє якісній зміні об'єкта (суб'єкта). Метод – сукупність прийомів діяльності суб'єктів соціальної роботи, які використовують для розв'язання соціальних проблем клієнтів, стимулювання розвитку їхніх сил, конструктивної діяльності щодо зміни несприятливої життєвої ситуації.

Існують соціальні, психологічні та педагогічні методи. В останні роки розвитку методів соціальної роботи пополяризувався один із різновидів педагогічних методів – метод «живої книги».

Ідея «живої книги» вперше була реалізована у 2000 році на музичному фестивалі в Данському місті Роскілле. Концепція «живої книги» розвивалася впродовж кількох наступних років під час проведення інших музичних фестивалів. Вона отримала схвалення та підтримку в межах програми «Молодь за права людини та соціальну справедливість», яка фінансується Радою Європи. Спочатку таке дійство розглядалося як типова «маленька подія в межах великої події». Проте поступово численні організації в Європі та за її межами оцінили та адаптували можливості та перспективи концепції методу «живої книги». Таким чином, «живі книги» почали промовляти на

музичних фестивалях, книжкових ярмарках, у школах, під час різних молодіжних активностей і дедалі більше в класичних бібліотеках. Надалі практика «живих книг» знайшла своє поширення і в Україні [1].

Мета «живої книги» – сприяти кращому розумінню та усвідомленню того факту, що люди бувають різними, незалежно від спільності їх професій і статусів, віросповідань і сексуальної орієнтації; допомогти порозумітися й отримати відповіді на питання, які не можна знайти в звичайних книгах. «Книги» представляють різноманітні групи нашого суспільства, які часто відчують на собі упереджене ставлення та страждають від стереотипів, дискримінації або соціальної ізоляції. Методологія «живої книги» підтримана Радою Європи. Аналогічний метод використовують в Норвегії, Фінляндії, Швеції, Ісландії, Португалії, Великобританії, Польщі, Угорщині та Чехії [2].

«Книгами» є конкретні люди, по відношенню до яких суспільство має певні стійкі упередження й навіть стереотипи. Зазвичай у цій ролі виступають представники релігійних чи етнічних спільнот, сексуальних меншин, люди з обмеженими можливостями різних категорій, колишні засуджені, люди, що живуть закритими групами, колишні військовополонені, заручники, прихильники непопулярних і нетрадиційних ідей. Тобто «книга» – це людина, яка через певні чинники – своє етнічне походження, релігійні погляди, професії, стан здоров'я та ін. – належить до певної групи. Ця людина готова розкрити свій статус за допомогою спілкування, дискусії, відповідей на питання «читача» [2].

Ставлення до представників сексуальних меншин серед українців є гіршим, ніж до засуджених за кримінальні злочини. Так, 39% українців не згодні приймати представників ЛГБТ ні як членів сім'ї, ні як друзів, сусідів, колег, громадян країни чи навіть як туристів. Про це свідчать результати соціологічного дослідження «Українське суспільство та європейські цінності», проведеного Інститутом Горшеніна та Представництвом Фонду Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі. Результати цього дослідження були опубліковані 24 жовтня 2017 року у Львові [3].

За оцінками західних дослідників, кількість людей, які мали одностатеві стосунки, варіюється в діапазоні від 2% до 10% від загальної кількості населення незалежно від країни проживання. У

звіті «Вимірювання сексуальної ідентичності», який підготувало управління національної статистики Великобританії у 2010 р., зазначено, що 1,4% британців вважають себе геями чи бісексуалами [4]. Аналіз приналежності до сексуальних меншин, проведений американським інститутом досліджень громадської думки «The Gallup Organization» у 2012 р., показав, що 3,4% опитаних американців ідентифікували себе у якості лесбійок, геїв, бісексуалів та трансексуалів [4]. Об'єднана Програма ООН із ВІЛ/СНІДу рекомендувала для країн Східної Європи визначати кількість чоловіків, які мають секс із чоловіками (КСЧ) у діапазоні від 2% до 5% від усього чоловічого населення країни.

В Україні системні соціологічні дослідження кількості представників усіх видів ЛГБТ-руху дотепер не проводилися. Складність їх проведення полягає у тому, що характер відповідей залежатиме від того, як суспільство, держава та церква оцінюють нетрадиційну сексуальну орієнтацію та яку культурну нішу в соціумі вона займає. Якщо в суспільстві нетрадиційна сексуальна поведінка дискримінується, значна частина представників ЛГБТ-співтовариства не виявляють своїх сексуальних уподобань відкрито.

ЛГБТ-рух є відносно численною групою в українському суспільстві, що інституційно динамічно еволюціонує та вимагає забезпечення рівних прав із іншими суспільними групами для свого повноцінного функціонування. Натомість представники ЛГБТ-спільноти піддаються дискримінації як з боку органів державної влади, так і з боку суспільства загалом.

Таким чином, на мою думку, у практичній діяльності соціальних педагогів доцільно буде використовувати метод «живої книги», який дозволить тим людям, які знаходяться в меншості, поділитися своїми історіями з життя, нагадати, що вони такі ж самі люди, як і інші та мають право на повноцінне життя в нашому суспільстві.

Метод «живої книги» створює унікальну можливість для отримання інформації з перших вуст, організувати ефективний діалог, а далі – сформулювати неупереджену власну думку, позбутися незрілих і поверхневих суджень, оцінок та стереотипів, що ускладнюють стосунки між людьми.

Список використаних джерел

1. Жива бібліотека: творчість та інновації: метод поради, Хмельницький, 2012. 19 с.

2. Цалик Станислав. Пособие по внедрению «Живой библиотеки»: методология преодоления стигмы и дискриминации групп, наиболее уязвимых к ВИЧ, и людей, которые живут с ВИЧ / Станислав Цалик. Киев : «Международный Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине», 2009. 69 с.
3. Майже 40% українців не готові приймати до свого оточення представників ЛГБТ. URL: https://zaxid.net/mayzhe_40ukrayintsiv_ne_gotovi_priymati_do_svogo_otoc_hennya_predstavnikiv_lgbt_n1439727 (дата звернення 11.05.2021).
4. «Стан та проблеми ЛГБТ-руху в Україні». Аналітична записка. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1206/> (дата звернення 11.05.2021).

Галина Лещук

доцент, кандидат педагогічних наук
доцент кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти
і менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Наталія Чабан

студентка 4 курсу спеціальності «Соціальна робота»
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЧИННИК АКТИВНОГО ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ

У статті автор розглядає соціальні мережі як інноваційний інститут соціалізації молоді, аналізує ризики впливу соціальних мереж на формування ціннісних орієнтацій підростаючого покоління, характеризує комунікацію в соціальних мережах з позиції її унікальності та наявності особливих властивостей.

Ключові слова: соціальні мережі, соціалізація, кіберсоціалізація, цінності молоді.

Ціннісна структура соціуму упродовж усієї історії його розвитку викликала підвищений інтерес у різних дослідників, зважаючи на її актуальність та значимість для суспільного розвитку. У ситуації активного впливу інновацій на соціалізацію особистості ця тема є вкрай важливою, оскільки структура цінностей особистості